

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in

te Tongeren, bij M. COLLÉE, uitgever & eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

De Postrijder verschijnt 's dinsdags 's donderdags & zaterdags.

Abonnement

binnen de stad, 7 fr. per jaar.

buiten de stad, 8 fr. »

Een blad afzonderlijk, 15 centimen. Aankondigingen, 15 centimen per drukregel.

TONGEREN, DEN 7 MAART.

NIEUWJAARSGIFTEN AAN PIUS IX.

Sedert de sluiting der lijst heeft de eerv. heer Wynants, pastoor van Beverst, ons nog de som van 105 fr. doen toekomen, als bedrag der giften zijner parochie. Het totaal onzer lijst bedraagt heden dus de som van 5196,25 franken.

Wij hebben meermaals bestatigd dat de « liberale » nieuwsbladen, welke onophoudelijk van vrijheid spreken, opzichtsens de katholieken en hunnen godsdienst niets droomen dan dwingelandij; de hatelijkste en onrechtvaardigste maatregelen tegen de Katholieke Kerk, hare bedienaars en hare geloovigen, in Italië, Zwitserland en Pruisen genomen, worden met vreugd en volle toejuicing aangehaald; ellendige apostaten priesters, die hunne heiligste plichten onder de voeten trappen, worden als helden van wetenschap en zelfs-opoffering aangewezen; en zij verstaan niet, die verblinde schrijvers, dat, wat zij als de oorzaak van den ondergang der Kerk aanschouwen, juist 't middel is, welk de Goddelijke Voorzienigheid gebruikt om ze te verheffen: als de Paus zijnen hof zuivert, zegde een protestantsche minister, de apostaten bedoelende, werpt hij het onkruid over den muur.

De Italiaansche revolutionairen hebben nu, sedert menigvuldige jaren, alle mogelijke middelen in het werk gelegd om 't Pausdom verachtelijk te maken; zij hebben Pius IX zijne tijdelijke macht, waarborg zijner geestelijke onafhankelijkheid, ontnomen. Hij zit als in hechtenis in het Vatikaan opgesloten, de kloosters worden vernietigd en men heeft zelfs het Kruis, welk zegepratend in het Coliseum stond, omverre geworpen! Heeft men nu hierdoor het Pausdom overwonnen?

En in Zwitserland, omdat men de apostaten rijkelijk betaalt en de deftige priesters vervolgt, heeft men hierdoor gelukt 't geloof uit de harten der katholieken te rukken? — Verre van daar! de katholieke bevolking toont er zich meer dan ooit aan den Stoel van Petrus vastgekleefd.

En in Pruisen, is de katholieke godsdienst daar nu overwonnen, omdat men den eerbiedwaardigen aartsbisschop van Posen, Mgr Ledochowski, in de gevangenis geworpen heeft, en dat de andere bisschoppen, priesters en geloovigen vervolgd worden?

De bisschoppen verklaren: het is beter aan God, dan aan de menschen te gehoorzamen! En de geloovigen, wat zeggen die?

Op 19 februari hebben meer dan twee duizend katholieken zich te Berlijn in meeting

vergaderd, en ziet wat zij, onder andere, daar verklaarden:

1° De Duitsche katholieken betwisten aan hunne tegenstrevers alle hoegenaamd recht, om eene Duitsche natie, ter uitsluiting der katholieken, te willen inrichten.

2° Onze loyale en onwankelbare verkleefdheid aan de grondbeginselen en leering der Katholieke Kerk is de beste waarborg van onze getrouwheid aan den keizer en aan het keizerrijk.

3° De Katholieke Kerk kent geene andere leden dan deze, welke in den Paus 't zienlijk Opperhoofd der Kerk eerbiedigen, wiens beslissingen, in zake van geloof en zeden, onafkeerbaar zijn.

Een redenaar heeft gezegd, en hij is hevig toegejuicht geweest:

« Als men al onze bisschoppen in hechtenis zal gezet hebben, als men misschien onze priesters en onze kerken zal ontnomen hebben, dan zullen wij in het geheim de priesters terugroepen, kerken in onze woningen oprichten, alwaar zij het H. Misoffer opdragen zullen en de sakramenten bedienen; en indien men ons dit niet toelaat, dan zullen wij, evenals de eerste christenen, ons leven voor ons geloof slachtoffers!»

Verlichting van den militiedienst. — Een goed werk.

In de zitting van donderdag heeft de heer Minister van binnenlandsche zaken in de Kamer het wetsontwerp neergelegd, dat eene betere vergoeding geeft aan de lotelingen, voor den dienst welke zij onder 't vaandel verrichten.

Wij zeggen beter en inderdaad! Het stelsel van het katholiek gouvernement is oneindig beter dan dat van het doctrinair kabinet, hetwelk er zich scheen op toegelegd te hebben om met de lotelingen en hunne familie den zot te houden.

Men kent het stelsel van M. Frère, dat in den tijd door de liberalen werd uitgezuid als de grootst mogelijke weldaad, dien den militiaan te bewijzen was.

Gij werdt soldaat; gij deedt uwen dienst, en gij kreeg een levenslang pensioentje, van zoo wat meer dan honderd francs, als ge....

Als ge de kans hadt, 55 jaren oud te worden.

Het is genoeg gekend: verreweg de meeste menschen bereiken dien ouderdom niet, hetzij ze eenen natuurlijke, of een geweldigen dood bij ongeluk sterven.

Dat stelsel was dus in de hoogste mate onrechtvaardig, omdat het de oudmilitianen, die voor hun 55 jaar stierven, niets volstrekt niets vergoedde, terwijl anderen, die langer mochten leven, ietwat ontvingen.

M. Malou en zijne collegas hebben dat over boord geworpen, en eene andere combinatie bestudeerd, die buiten twijfel de algemeene goedkeuring zal wegdragen. Vaders en moeders van de lotelingen, de lotelingen zelve, zullen het ministerie voor de vinding en toepassing van het nieuwe stelsel erkentelijk zijn.

Inderdaad, indien het gemis van eenen zoon des huisgezins, door het lot naar 't leger getrok-

ken, voor velen een wezenlijk verlies, onder geldelijk opzicht, mede brengt, door het nieuwe stelsel wordt, zoolvel het in de macht van een gouvernement is, dat verlies vergoed.

Gedurende al dien tijd van den dienst zullen de ouders van den militiaan, onmiddellijk, eene vergoeding van 10 francs in de maand bekomen. Voor behoeftige lieden is dat een onderstand, die niet te verwerpen is!

Sterft de loteling in de vervulling van eenen bevolen dienst, de vergoeding blijft betaald geheel den duur van den werkelijken dienst.

Gelijke vergoeding wordt gegeven aan den soldaat, die wees van vader en moeder is, of geen bekende ouders heeft. Voor deze wordt de vergoeding gestort in de spaarkas, en op zijnen naam op een spaarboekje ingeschreven, waarvan het beloop behoudens bepaalde uitzonderlijke gevallen, vijf jaren na 't verloop des dienstijds uitgekeerd kan worden.

De vergoeding, het spreekt van zelf, wordt maar gegeven voor degenen, wier ouders, of die zelve niet meer dan 50 fr. directe contributien betalen. Er is hier kwestie van het werkmanskind.

De betaling der vergoeding zal geschieden om de drie maanden, door de ontvangers der rechtstreeksche belastingen, in de plaatsen zelve, waar de rechtshoudenden wonen.

Men ziet het gouvernement heeft zich ter take gesteld om de wet op rechtvaardige grondslagen te vestigen, en ook om de belanghebbenden alle gemak tot de ontvangst der toegekende vergoeding te verschaffen.

Wij houden ons verzekerd, dat dit stelsel door ouders en militianen zal beschouwd worden als eene wezenlijke verlichting van den soldatendienst. Het bewijst, eens te meer, de onvermoeide zorgen van het katholiek ministerie om op eene recht vaderlijke wijze onze bevolkingen voldoende te geven.

Ziehier den tekst van dit ontwerp:

Art. 1. De persoonlijke dienst als militiaan geeft recht tot eene onmiddellijke schadeloosstelling overeenkomstig met de tegenwoordige wet.

Art. 2. Gedurende den werkelijken, normalen en effectieven diensttijd, zal aan den vader of de moeder van den militiaan, die onder de wapens is, of aan den overlevende, eene schadevergoeding van 10 fr. per maand betaald worden.

Indien de militiaan bij het vervullen van een bevolen dienst gestorven is, zal de schadeloosstelling voortdurend betaald worden, en dit al den tijd dat zijn werkelijke en normale dienst zou geduurd hebben.

Art. 3. Dezelfde schadeloosstelling wordt toegekend aan den militiaan, wiens ouders zonden gestorven zijn, of wiens vader en moeder onbekend zijn. Zij zal in dat geval, in de algemeene spaarkas gestort worden en op een livret, onder zijnen naam, worden overgebracht.

Behalve de uitzonderingen, welke door het gouvernement zullen toegestaan worden, zullen de sommen op dit livret overgebracht, eerst vijf jaren na het eindigen van den normalen en werkelijken diensttijd, kunnen afgehaald worden.

Art. 4. De schadeloosstelling wordt gerekend per volledige maand.

De fractien worden vereenigd om deze berekening vast te stellen.

De laatste fractie wordt niet megerekend.

Art. 5. De schadeloosstelling wordt niet toegestaan, indien de ouders van den militiaan, den overlevende of hij zelve, meer dan 50 fr. rechtstreeksche belastingen betalen.

Zij is niet eischbaar:

te houden, en zoo als mij gaat het den meesten. Nog op dienzelfden dag riep de schout alle eigenaars van huizen in zijne woning bijeen, en de commissaris deelde hun zijn verlangen mede. Allen hadden het grootste vertrouwen op hem en beloofden derhalve bereidwillig zijne voorschriften zorgvuldig op te volgen en deze geheim te houden.

Schmoek bracht de volgende dagen door, met de verschillende plaatsen, waar brand geweest was, nauwkeurig op te nemen en de nadere omstandigheden over het eerste uitbreken van den dag uit te verschenen. Hij werd intusschen niets gewaar, wat hem op het spoor van den dader zou kunnen leiden, slechts werd hij nog bevestigd in zijn vermoeden, dat alle brandstichtingen van eene hand afkomstig waren, en dat deze hand zich in het dorp zelf bevond. De ontselde inwoners zocht hij tot kalme te brengen en te bewegen hunne gewone bezigheden te verrichten, daar hij zeer goed wist, dat de gemoederen daardoor het spoedigst tot rust zouden komen. Hij zelf kon slechts in stilte waarnemingen doen.

De schout stond hem getrouw ter zijde, de commissaris leerde dan ook diens oprecht en eerlijk karakter van dag tot dag meer weerderen. Hij was een van de weinige mannen, die de plaats welke hij bekleedde in alle opzichten weerdig was, hij zou echter ook voor een hogere en moeilijker betrekking geschikt geweest zijn, want hij had een kalm en scherp oordeel.

Het huiselijk leven van den schout was gelukkig en rustig, zijne vrouw was reeds voor jaren gestorven. Hare plaats in het huishouden werd ingenomen door een ouder lid van zijne familie. Hij had drie kinderen. De beide oudsten, twee zonen, waren reeds volwassen en namen den

1° Wegens den dienst:

A. Door militianen die in tijd van mobilisatie van het leger of in oorlogstijd worden terug geroepen.

B. Door vrijwilligers, die bij het contingent worden gerekend (art. 5 der miliciewet.)

C. Door achterblijvers wier beletssets niet geldig verklaard zijn (art. 97 derzelfde wet.)

2° A. Wegens den tijd, gedurende welken de militiaan in verloop of zonder toelating afwezig is, eene veroordeeling tot gevangenzitting ondergaat of in eene straf- of verbeteringscompagnie is ingelijfd.

B. In het geval voorzien door het § 2 van art. 95 der miliciewet.

Art. 6. De schadeloosstelling houdt op, indien de militiaan deserteert.

Art. 7. De uitbetaling der schadevergoedingen geschiedt per drie maanden, door de ontvangers der rechtstreeksche belastingen en in de plaatsen waar de rechtshoudende verblijven.

Het gouvernement zal de wijze van betaling en de comptabiliteit regelen.

Art. 8. De sommen die niet zullen gereklameerd zijn, voor den 31 oktober, van het jaar dat op de sluiting van het dienstjaar volgt, waarop de te betalen diensten betrekking hebben, zullen aan de schatkist blijven.

OVERGANGS-SCHIKKINGEN.

Art. 9. De wet van 5 juni 1870, betreffende de schadeloosstelling der militianen, is afgeschaft te rekenen van.....

De tegenwoordige wet zal op denzelfden datum in werking treden.

Het 10. Het bijzonder fonds door de wet van 5 juni 1870 gesticht, zal ten voordele der rechtshoudenden gelijkvorderd worden.

De belanghebbenden zullen mogen kiezen tusschen het ontvangen van een livret, dat de soldij hunner rekening vertegenwoordigt, of het behouden van hun recht tot de rente.

In geval men het eerste verkiest, zullen de sommen, die op het livret gebracht zijn, eerst vijf jaren na het eindigen van den werkelijken dienst kunnen afgehaald worden, behalve in uitzonderingen die het gouvernement hiervoor zal toestaan.

De dienst van het bijzonder fonds zal naar de algemeene spaar- en lijfrentkas overgebracht worden.

Het collegie.

Wij hebben ons in vorige nummers niet zoeken bezig te houden met hetgeen er omgegaan is in de laatste vergadering van de besturende commissie van het collegie en der middelbare school dezer stad. Het scheen ons dat onze gestichten van openbaar onderwijs niets konden winnen door het bloot leggen der klachten welke onze katholieke bevolking doet hooren en die weerklink gevonden hebben in de zitting van de besturende commissie.

Het pruiblad, dat tot tolk dient aan onze liberale stadsmannen, heeft er anders over geoordeeld. Het doet eenen razenden en dommen uitval tegen den eerv. heer deken van Tongeren en tegen de heeren Laminie en Goor die in de zitting van de besturende commissie gevraagd hebben dat er maatregelen genomen werden om het schandaal voort te komen dat onze gansche stad verontwaardigd heeft.

Men weet waarvan er kwestie was. Eene godde-

De Brandstichtster.

(1° VERVOLG.)

Weder dacht de schout hierover eenige sekonden na.

— Ik ben hier in het dorp geboren en opgevoed; sprak hij toen, ik ken de ligging van elk erf en gebouw; na mijn vaste overtuiging moet degene, die dat onuitsprekelijk ongeluk over ons dorp gebracht heeft, bijna in elk geval over het erf, in den stal of de schuur, waarin de brand uitbrak, geslopen zijn.

— Hieruit volgt dat de dader nauwkeurig met de plaatselijke gesteldheid moet bekend zijn, ging Schmoek voort, en dit brengt mij verder op het vermoeden, dat de dader in het dorp zelf te zoeken is. Gij hebt bovendien het dorp sedert eenigen tijd streng bewaakt, zoodat een vreemde daarin niet ongemerkt kan binnendringen.

— Een vreemde kan het bijna niet geweest zijn, gaf de schout ten antwoord, maar iemand, die hier in het dorp woont, kan onmogelijk zoo slecht zijn, zulk een ongeluk over ons te brengen.

— Verdenkt gij dus niemand?

— Neen, zegde de schout ronduit. Elke verdenking die ik gekoesterd heb, is bewezen valsch te zijn. Ik heb gemeend, dat het een daad van wraakzucht was maar zoolvele zijn door het ongeluk bezocht, dat de mensch onmogelijk al die personen laten kan. Er zijn lieden onder hen, die nauwelijks een vijand hebben.

— Diefstallen hebben gedurende de branden niet plaats gehad.

— Neen.

— Verstaat gij mij goed, ik meen niet op de plaatsen zelf waar de brand was, maar ook niet in andere huizen?

— Ook daar niet. Ik zou daar zeker van gehoord hebben.

— Naar hetgeen gij mij verteld hebt, schijnen al de branden van een en dezelfde hand afkomstig te zijn, ging de commissaris voort. In de maatregelen, die gij tot hiertoe genomen hebt, schijnt gij intusschen een fout te hebben begaan, en ik begrijp niet dat de gendarmen u daarop niet opmerkzaam hebben gemaakt. Uwe maatregelen hadden hoofdzakelijk ten doel, de brandstichting te voorkomen, maar niet den dader te ontdekken. Ieder wijdde al zijne aandacht aan zijne gebouwen en niet op de bewoners van zijn huis.

— Niemand zal het voor mogelijk houden, dat de misdadiger met hem in een huis woont en onder een dak slaapt, merkte de schout aan.

— Dit mag ons niet terughouden. Ik heb de verplichting op mij genomen, den misdadiger te ontdekken, en daar zal ik mijn best voor doen. Ik hoop dat al de inwoners mijne bevelen stipt zullen nakomen; geschiedt dit niet dan zal ik weer vertrekken en het dorp aan zijn lot overlaten. Ik wensch aan ieder eigenaar van een huis de verplichting op te leggen, zijne huisgenooten, zelfs de leden van zijne familie, zoo streng en zorgvuldig mogelijk na te gaan. Wil dit eenig gunstig gevolg hebben, dan moet het natuurlijk in het geheim geschieden, niemand mag weten, dat hij nagegaan wordt. Ik hoop, dat de huisvaders mij hierin tegemoet zullen komen en dat gij als schout mij ieverig zult ondersteunen.

— Ik zal alles doen wat in mijn vermogen is, verzekerde de schout. In dezen ongelukkigen tijd heb ik toch geen lust, mij met iets anders bezig

vader bijna de geheele zorg voor behartiging zijner boerderij uit de handen. Het waren twee goed overwezene, flinke knapen, van wie de schout openlijk beweerde, dat zij hem nog weinig kommer in zijn leven hadden veroorzaakt.

Het jongste van de drie kinderen was een meisje, zij heette Grietje en was de lieveling van haren vader, alsmede van hare beide broeders.

Grietje was vijftien jaren oud. Zij had een fijngesonden gezichte, doch zag er zeer bleek uit; haar lichaam was over het algemeen tenger gebouwd. Er lag iets sombers, bijna poetisch in het meisje en bijna telkens, wanneer Schmoek haar aanzag, kwam de gedachte bij hem op, dat zij in de omgeving van het dorp niet recht paste. Zij scheen dit zelf te gevoelen, want in hare oogen lag eene vreemde droomerige uitdrukking, als verlangde zij ver weg uit de omgeving van het dorp te komen.

Schmoek merkte ook op, dat zij weinig met vriendinnen van gelijken leeftijd verkeerde, nooit zag hij haar aan een spel deelnemen. Met zichtbaren angst ontweek zij de jonge knapen van het dorp, die het lieve meisje steeds vriendelijke woorden toevogden.

En lommerig priedel in een kleinen tuin naast het huis van haren vader was hare lievelingsplaats en uren lang kon zij daar alleen zitten. Zelfs jegens Schmoek, die dagelijks en gerne met haar verkeerde, bleef zij voortdurend eene verlegen houding aanemen.

— Ik heb het meisje verwend, zegde de schout tot Schmoek. Toen hare moeder stierf, was Grietje nauwelijks acht jaren oud. Ik heb met mijne vrouw zeer gelukkig geleefd, het was een harde slag voor mij toen den dood mij haar ontrukte. Het kind, dat van jaar tot jaar meer op